

MUZAFFER ÇANDIR'IN MANİSA MİLLETVEKİLİ – YAZAR SAMET AĞAOĞLU HAYATI–SANATI-ESERLERİ ADLI ESERİ YAYIMLANDI¹

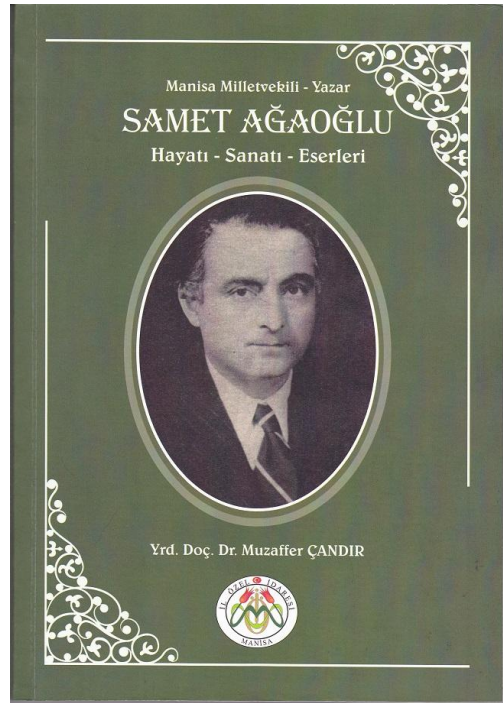
Fevzi YETKİN

Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

Üniversitemiz öğretim üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Muzaffer Çandır'ın *Manisa Milletvekili – Yazar Samet Ağaoğlu Hayatı–Sanatı–Eserleri* adlı kitabı Manisa İl Özel İdaresi Yayınları tarafından basıldı. Eserde özelde Manisa'ya genel olarak da Türkiye'ye hem siyasî hem de edebî ve fikrî yönden katkıda bulunan Samet Ağaoğlu çeşitli başlıklar altında incelenmiştir.

Samet Ağaoğlu 1909 yılında Karabağ'da dünyaya gelir. Babası Karabağ'ın geniş topraklara sahip beylerinden Mirza Hasan'ın oğlu Ahmet Bey, annesi de Karabağ'ın zengin ve soylu ailelerinden Abdurrahman Vezirof'un kızı Sitare Hanım'dır. Baba Ahmet Ağaoğlu Kafkasya'dan Avrupa'ya öğrenim görmek için gider ve aldığı bu eğitim onda millî şuur uyandırır. Ülkesine

dönünce öğretmenliğin yanında bazı yerel gazetelere milliyet ve hürriyet kavramları hakkında yazılar yollar. Bu onun Rus yönetimince tehlikeli sayılması için yeterlidir. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra da Paris'te tanıştığı İttihatçı tanıdıklarının daveti üzerine İstanbul'a gelir ve mücadelesine burada devam eder. Küçük Samet de bir yaşında doğduğu topraklardan kopmuş ve ülkesinden ayrılmanın etkisini hep yaşamıştır. Samet Ağaoğlu'nun kendini en iyi hissettiği dönem 1921-1931 yılları arasında yaşadığı Ankara hayatıdır: “(...)

¹ Çandır, Muzaffer (2013), *Manisa Milletvekili – Yazar Samet Ağaoğlu Hayatı-Sanatı-Eserleri*, Manisa İl Özel İdaresi Yayınları, Manisa, 223 sayfa

Bu dönem yalnız onun değil, bütün ailenin ikbal yıldızlarının parladığı dönemdir. Ankara lisesinde okurken Halit Ziya, Hüseyin Rahmi, Yakup Kadri, Halide Edip gibi Türk romancılarını okumuş, Hamdullah Suphi ve Ahmet Hamdi Tanpınar'dan edebiyat dersi almıştır. Onun edebiyata yönelmesinde Ankara lisesinde okuduğu yılların büyük etkisi vardır.” (Çandır 2013: 208). Liseden mezun olunca Ankara Hukuk Fakültesine girer, 1930 yılında mezun olur ve doktora için Fransa'nın Strazburg şehrine gider; ama doktoraı tamamlamaz. 1934-1946 yılları arasında çeşitli memuriyetlerde bulunur. Hatta 1946'da Milletvekili seçimlerine katılır ama kazanamaz. 1950'ye kadar serbest avukatlık, parti müfettişliği ve çeşitli gazetelerde siyasî yazılar yazmıştır. 1950'de yapılan genel seçimlerde Demokrat Parti'den Manisa Milletvekili seçilir. Bu durum 1954 ve 1957 seçimlerinde de tekrar eder. 1950 – 1960 yıllarını kapsayan on yıllık DP iktidarında Sanayi, Çalışma ve Devlet Bakanlığı ile Başbakan Yardımcılığı yapar. *Arkadaşım Menderes, Marmara'da Bir Ada* isimli eserlerde 27 Mayıs darbesinin iç yüzünü en çarpıcı özellikleriyle ve olayları içeriden yaşayan birisi olarak anlatmış ve kamuoyunca öğrenilmesini sağlamıştır. Bu arada kaleme aldığı altı hikâye kitabı ve on beş kadar hatırat, gezi ve deneme kitaplarıyla edebî yönünü ortaya koymuştur. Özellikle hikâyeleri ve roman tadındaki hatıratları Cumhuriyet devri edebiyatımız açısından önemlidir.

Samet Ağaoğlu hakkındaki bu araştırma bir döneme imza atmış önemli bir yazar ve siyaset adamı hakkında bize derli toplu bilgiler sunar. Eser, “Sunuş” (s. 5), “Önsöz” (s. 6-7), “Kısaltmalar” (s. 8), “Sonuç” (s. 208-210) ve “Bibliyografya” (s. 211-223) haricinde iki ana bölüme ayrılır: Birinci bölümde (s. 9-63) yazarın ailesiyle birlikte hayatı, özellikle hayatında önemli bir yere sahip olan babası Ahmet Ağaoğlu hakkında geniş bilgi verilmiş ve Samet Ağaoğlu'nu edebî ve siyasî yönden hazırlayan faktörler de bu bölümde irdelenmiştir. Yazarın kendi hayatı ise eserlerinden, dergi ve gazetelerdeki röportajlardan, oğlu Tektaş Ağaoğlu ile yakın siyaset arkadaşları olan Rıfki Salim Burçak, Nilüfer Gürsoy ve Ahmet Gürsoy ile yapılan sohbetlerden ve meclis tutanaklarından yararlanılarak yazılmıştır. İkinci bölümde (s. 64-207) ise yazarın hikâye kitapları ile bir kısmı dergilerde kalmış hikâyeleri ve hatıra kitaplarına; eleştiri, aktüel ve fikir yazılarıyla, yazarın iş dünyası ve ekonomi ile ilgili makalelerinin incelenmesine ayrılmıştır. Bu bölümde Türk edebiyatında hikâye ve hatıra geleneği hakkında detaylı bilgiyle birlikte Samet Ağaoğlu'nun hatıra kitapları ve hikâye tahlillerinin bir arada olması okuyucuya Ağaoğlu'nun eserlerini daha iyi kavrama imkânı sunmaktadır.

Samet Ağaoğlu, Manisa siyasetine önemli katkıda bulunmuş, bu katkıyı sadece bulunduğu şehirle de bırakmayarak ülke siyasetinde de etkisi olmuş, 27 Mayıs 1960'taki askerî darbeden nasibini almış, demokratik yönetimlerde darbeye yer olmadığını her fırsatta vurgulamış önemli bir siyasî kişiliktir. Aynı zamanda 1982 yılındaki vefatına kadar hikâye, hatırat, deneme ve gezi yazılarıyla da Türk edebiyatına önemli katkılarda bulunmuştur. Manisa ve

Türkiye eksenli düşünülduğünde şehrin ve ülkenin kültürel ortamına katkıda bulunmuş böyle bir şahsiyetin tanınması, ülkenin yetiştirdiği yeteneklerin tarihin tozlu sayfalarında kaybolup gitmemesi ve yeni nesiller tarafından tanınması açısından oldukça önemli olan bu çalışmanın okuyucuların istifadesine sunulması gerçekten önemli bir kültür hizmetidir.

Bu kitabın basılmasını sağlayan İl Özel İdaresi ile İl Genel Meclisi Başkan ve Üyeleri önemli bir kültür hizmetine vesile oldukları için ayrıca teşekkürü hak etmektedirler.